

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt II. Anglia sub Eduardo VI. à schismate in hæresim lapsa; Protectoris operæ pretium. Academiæ extraneis hæreticis traditæ. Sectarum colluuies, & libido quiduis de religione credendi, & censendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Anglia sub Eduardo V I. à schismate in hæresim lapsa ; Protectoris opera pretium. Academia extraneis hæreticis tradita. Sectarum colluuiæ, & libido quiduis de religione credendi, & censendi.

CAPVT II.

QUANTVMVIS tamen Ferrei fuerint tredecim sub Henrico anni, aureos dixerit, qui cum Eduardi septennio conferret. iam regni comitia Henrico superstite, digestam ab eo successionem comprobarant quo vltimus natu, primus succederet Eduardus; post hunc Maria legitimis orta natalibus; legum denique priuatarum quibus spurij iuuantur præsidio Elizabetha; his si prole carerent, successor daretur quem ius & ratio dicitaret. Defuncto igitur Henrico, Rex acclamatur Eduardus nouem puer annorum, sed ante à patre sedecimvirum tutelæ creditus, æquâ inter se regendi publici, & domus regię potestate, quam eorum vnus Regis patruus totam mox violenter vsurpauit, homo Zuinglianus, & Catholici nominis inimicissimus. Hic suoprè ferè vnus ambitu, & molitione, Regni Protector dictus (funestum tunc Angliæ, & deinceps nomen) nihil antiquius habuit quàm vt puerum Regem, pro Anglicanæ Ecclesiæ capite coronatum, sua cum aula, proceribus, doctorum flore omnique populo, qua putebat hæreseos tabe inficeret. Ad hoc Thomæ Cranmeri pestilentissimi Lutherani sociam adsciuit operam, quem sibi penitus addictum Bolenia, ex paupere & vili Presbytero ad Cantuarienses promouerat infulas, haud quidem gratuitas, sed conscientię quam dudum proiecerat, & quam flocci habebat salutis pretio, & iactura emptas. Prius enim Henrico iuratus sponderat, se nihil vnquam aut Papæ aut Romæ auctoritatis in Angliam cessurum; Boleniæ autem fore vt nuptias annos iam viginti concordet & ratas, inter Catharinam Hispaniæ, & Henricum, pro potestate dissolueret. Et vero scelestus die quodam supercilium emptæ dignitatis, & personam indutus Præsulis generosi, ausus est Regi anathema in consilij publici consessu minari, si pergeret Catharinam diutiùs retinere, quam olim Arturo fratri natu maiori nuptam, nefas esset ab eo haberi. Sic ille, apertæ iniuriæ portentum, & indignitatem auersantibus, & execrantibus qui adstabant, à Regni Primate Reginam excludi,

excludi, eius loco amasiam intradi; multis lato risu traducentibus concinnitatem laruæ quam sibi obduxerat inuicti antistitis, & alterius S. Thomæ, nihil reueritus par pari, minax, & imperiosus instare Regi palam ut ageret inuitus, quod apud se Rex ardebat facere; sed nihil optabat amantius quam ut cogi ad hoc religione iniecta videretur, à quo illum religio, & conscientia manifestè acerbant, vna in aduersum stimulante, & insaniēte libidine. Erat insuper Cranmerus vita turpissimus, publicè infamis, feminatum raptor, Archiepiscopus vxoratus, centies rogum commertus, in quo demum, Maria post Eduardum, rebus potiente sceleratam animam eiecit.

Hic ergo Lutherum Caluino miscens, ut se Protectori gratiorem præberet, animal de se conflauit Amphisaium, & sectam vtramque mordere inuicem, & furere solitam, seorsim ac simul, & quocumque temperatam modo approbavit, & pro ea qua pollet Cantuariensis in Anglia Primas, dignitate ac fide, quid cuique luberet credendi, & agendi amplam tribuit facultatem. Hinc nulla Babylon, aut linguis confusior, aut errorum sectis pugnantior. Sua Conciliis ablata autoritas, sua fidei, Patribus, Doctoribus, Latinis & Græcis abrogata vox, traditionibus Apostolicis sua possessio, & suum Canonibus pondus. Præter textum Scripturæ nudum extetminata est quæuis alia sentiendi & viuendi norma. Textum inquam, lingua detritum vernacula, & falsis luxatum corruptumque interpretamentis, quod à se quondam in Germania factum, iteravit in Anglia Milo Couardallus, bibendo famosior quàm scribendo. Quisque sibi magister, idemque discipulus, contrariæ sibi ex intelligentia diuersa sententiæ. Contentionibus de religione omnia strepere, literati, rudes, tabernarij, caupones, quin & mulierculæ sybillarum afflata nouo, & Theologico spiritu, de sacra pagina, & capitibus fidei disputare & pro sua cuiusque fatuitate decernere. Atque ut videmus centumpeda, multas in partes secta, mouere se singulas incerto incessu, & frustum animæ quo aguntur ambiguus huc illuc pedibus in diuersa ferre; sic vna plerumque familia in factiones errorum varias distracta & lacera, pro Luthero maritus, pro Caluino vxor, pro aliis filij religionum simulachris pugnare impune ac digladiari, modo à Catholica dissentirent.

Nihil se tamen post tanta molimina egisse Protector, nihil Cranmerus putarunt, nisi suo venæno fontes inficerent ex quibus iuuentus diuinæ pariter, & naturalis scientiæ fluentia hauriebat. Erant ij duæ tota Europa celebres Oxfordiensis, & Cambrigiensis Academiae, seu Ossonium & Cantabrigia, duo Angliæ lumina quæ tot sæculis orbi claruerant, quibus extinctis non frustra rati sunt sapientes, in regnum cæcorum redacta Britannia, grassaturas vbique errorum tenebras, erroris sui conscio nemine. Specie igitur scholarum recudendarum in statum meliorem, quicquid iis præerat præstantium hominum, & Catholici dogmatis exauctorant, tradunt eorum primaria pulpita, & honoraria Cantabrigiæ Martino Buccero: Ossonij Petro Martyri Vermillio, geminis à fide, & Ordinis voto

apostatis; senibus impudicis, nec minus aspectu, iuuenum honestatem quam auditu fidem labefactaturis. Cum his fuit Bernardinus Ochinus sua ex plano & loco figmenta venditans, & chimeras, sed nihilo quam cæteri minus pestilens, & exitiolus, licet è cothurno, & pulpitis sublimes, maiori fastu stultam suam tonarent, & ostentarent sapientiam.

Euocati sunt Cranmeri literis sexcenti alij (quorum vnus Paulus Fagius non diu superfuit) nouarum præcones doctrinarum, quas è Germania, Gallia, Geneua tulerant, ij nidos paterna fluentes sanie in ruinis statuerunt illarum Academiarum quæ templa quondam scientiarum, & sapientiæ, nunc frontem solum antiquæ fabricæ vacuam præmonstrant.

1547 Argumento sit drama comicum quo nullum potuit in stultorum theatro dari augustius. Petri Lombardi & B. Thomæ sacris operibus de Theologia, quam multos possunt Sarcophagos ad summum inferciunt, de suis quoque Scottum, Occamum, aliòsque Theologiæ Magistros addunt, efferendisque Sarcophagis singulis Sandapilarios quatuor Vespillonum schemate luctaque ad risum subornant, Academicos iuuenes ineptos, & efronates; procedit per mediam urbem velut funus ducentium hæc pompa, sua tetraphoro quolibet præeunte comitantium serie, & Requiem æternam infirmi cantu iis precantium quorum ibant humatum memoriam, sed antiquo ritu prius rogo accenso cinerandis, quod mox in foro ab iis confectum, inter inconditos, & insanos vociferantium clamores; inuenti huius extranei exemplum Germania dederat, vbi corpus sacrorum Canonum, fuerat humi post ignem, & cinerem defossam, cæterum sacrilegam fabulam, si discipulorum effrons stoliditas denuò præbuit; rationibus suis cautè cauens ac nimium sapiens præceptorum malitia instruxit, haudquaquam dubia expeditum fore suis erroribus commeatum, Theologia expulsa cuius erat illos ad veri obrusam disputationibus probare, & falsi compertos inhibere. Præterquam quod ad sacras paginas quibus vni regi homines volebant tanquam meris diuini spiritus placitis, cum lectionem docerent sufficere, pro monstro accidit, cui assiduitas abstulit admirationem, vt passim vbique quotidie velut vanæ de putri; bullirent Doctores diuinorum, & heri Grammaticus, Theologum hodie se demiraretur, Magister postredie in scholæ cathedram, aut Concionator in templi suggestum euaderet. Ex quo breui plura corporibus capita; & minor sectarum numerus quam auctorum; quisque vt ingenio valebat (valent autem plerique in Anglia, inuentionis gloriam ambire, malleque præire quam subsequi.

Hoc iam tam efrænis ultra omnes metas licentiæ, arbitratus Protector, in peius exiturum, Regni parlamento, Apostolici Senatus auctoritatem attribuit; constabat parlamentum, ex viris militaribus, & alia omnia extra Theologiam professis. Sed eos putauit affluxu spiritus, quem pro Ecclesiæ in Anglia capite iis afflabat, nouas fidei regulas, proscriptis veteribus condituros absque periculo errandi; Decreta, & Canones vniuersè seruanda posituros, & quod iis indixit, operis vtriusque ad Buccurum,

rum, & martyrem, missuros apographa, publicis litteris confirmata, qui pro fide omnium horarum quam habebant in Schola promptam; pro recta quam mente eiecerant penitus, edituri essent illico ex sacris bibliis, spiritus sancti verba quibus ad litteram stabilirent quæ Protector sapientum suorum suffragiis publicè decreuisset; & sic reipsa Factum, duo illi venales apostatae, vocem edebant nullam quam ex Protectoris ore Imperioque non hausissent, & qui aduersus sacra Concilia tanto strepitu tumultuabantur, parlamenti scita, veluti cælo missa & Dei digito conscripta venerabantur, & probabant. Hinc ab omnibus per Europam omnis notæ, ac nominis hæreticorum sectis, festinæ in Angliam litteræ, libelli gratulatorij, adolescentis Regis encomia, & suppare Iosæ, ac Davidi laudes vt qui Dei regnum in ruinis fundasset Philistæorum Papistarum. Protectorem quoque magnifici sonabant tituli; Gedeon, Samson, Moses, vbi-que audiebat, populi Dei pater qui sacra vindicta potestatis cælitus accepta, illum à seruitute Ægyptia Romani antistitis asseruisset in veram libertatem, & animabatur ad Apostolici operis tam gloriosa cœpta in finem perducenda. Erat porrò illa vt dolebant tot pressa seculis libertas, incestare nuptiis sacerdotes, dicatas Deo virgines maritate vota, claustra, cœnobia sacrorum ordinum abolere, frustillum id de illorum bonis quod Henrici Octavi conscientiam fugerat vorare, post hæc Confessionis sanctæ frænum, sacras vigiliæ, discrimen ciborum tollere penitus. Piarum imaginum venerationem, Litaniarum, & precum vsu, postremò qui apex impietatis est augustissimum Eucharistiæ sacrificium abrogare.

His & similibus Euangelicæ libertatis immunitatibus vt vocabant Angliæ redditis, vt res erat nec visis nec auditis, sed recens intrusis, adplaudebatur Protectori, & iam ire per populum cœperant, præconum suorum linguis perfidis mancipatum, quæ toto deinceps orbe sparsit Giuellus, concione Londini in æde Crucis ad Cœmeterium S. Pauli dicta (de qua nos alias) suis item scriptis Hunfredus, Baleus, Vuitacherus, Pouellus, Ariscamus item Harisonius, Daneus, Parkerus, multoque his plures, pars Lutherani, qua sinceri qua mixti; pars molles Caluini, pars rigidi assæclæ, sed omnes consentientibus studiis coniurati, in execrationem magni Gregorij sanctissimi Pontificis & eius quem misit B. Augustini ad liberandam Angliam à cultu idolorum quam insaniunt amentes peiori ab eo fœdatam idololatria, nec Apostolum Angliæ, sed euerforem fuisse Gregorium nec ab Augustino de vrbe Ierusalem Euangelij puram lucem Angliæ, illatam; sed de Babilone superstitiones, & perfidiam Romani antichristi. Nec defunt qui sanctum; inter parentes hæresum numerent, faciântque Nouato, & Maneti parem; impudentissima verborum rabie furit, & scribit Lucas Osiander Germanus, prostituisse illum Angliam antichristi Romani libidini, & sui huius piaculi dignas luere inferis pœnas; nec erubescet effrons hæreticus certa miracula quibus viri sancti munus Apostolicum munit, & nobilitauit Deus, dæmonum vocare præstigias, & hæresiarchæ traductum nomine, etiam dicere necromantem, Sic palam faciunt quod

ia Iulii num sequacem Pelagij habet S. Doctor Augustinus, si frontem intelligimus non oris partem sed pudoris; frontem hæreticos non habere.

Nisi ergo Henrici probrosæ libidines, & Protectoris ambitio impotens, Bucero, Vermidio, Ochino, & Hoppeo, & Couerdallio, & aliis ex eadem putredine muscis sibilassent, & castimoniam proiectæ, desperatæ salutis, garrulitatis fastuosæ, proscripæ sobrietatis hominibus, Angliæ aperuissent portas, caritura scilicet Apostolis Angliam, nullos inuenisset quorum doctrinis imbueretur vera fide; & Romana eiecta purgaretur, tamen iam inde ab Apostolorum ad nostra hæc tempora, meritis, sanctitate, miraculis sapientiæ gloriæ, (quod ipsi fatentur hæretici) Romana floruisse. Si quem nosse delectat, cuiusmodi bona, quas opimitates regno intulerit hæc reformatio, do testem Camdenum, eundemque rerum spectatorem, & apud suos Anglos syncerè veracem, qui etsi parcius de perditissimo Eduardi septennio scribat (quæ fuit primigenia hæreticorum Ecclesia) haud tamen valuit repræsentare alia specie, quàm dementati, & moti cerebro regni vniuersi. Ambitio, inquit, & adulatio Principum; contumacia populi audax, & refractaria tam impunè triumphabant, vt arreptitiam putares Angliam & phreneticis motibus iactatam. Sic ille de noua sub nouo Iosia, Eduardo, Submose altero Protectore, Anglorum Ecclesia, nouis ab Apostolis fundata, eoque doctrina & exemplis ab iis prouecta, vt vel ipsos Turcas talem pudeat habere.

Fuit autem hæc labes (ne quid dissimulem) eorum non modo temporum, sed ex quo illuc hæresis appulit, conuertit Angliam in theatrum perpetuæ, & sanguinolentæ tragediæ, cuius spectauit orbis Catastrophen, in propudioso Regis legitimi post dictam causam supplicio, quo illi publicè abscissum caput, vt ex Euangelio Puritano deinceps sine capite viueretur. Quod nouitij patricidij monstruosum archetypum, eradendum est è memoria temporum, ne ducendi ex eo exempli furor, possit cuiquam æternum subrepere.

